

Het Ancien Régime ontsloten: hulpwetenschappen (A006709)

Cursusomvang *(nominale waarden; effectieve waarden kunnen verschillen per opleiding)*

Studiepunten 5.0 **Studietijd 150 u**

Aanbodsessies en werkvormen in academiejaar 2026-2027

A (semester 2)	Nederlands	Gent	werkcollege	0.0u
			hoorcollege	0.0u
			excursie	0.0u
			peer teaching	0.0u

Lesgevers in academiejaar 2026-2027

De Paermentier, Els	LW03	Verantwoordelijk lesgever
Dumolyn, Jan	LW03	Medelesgever

Aangeboden in onderstaande opleidingen in 2026-2027

	stptn	aanbodsessie
Bachelor of Arts in de geschiedenis	5	A
Schakelprogramma tot Master of Arts in de geschiedenis	5	A
Vorbereidingsprogramma tot Master of Arts in de geschiedenis	5	A

Onderwijstalen

Nederlands

Trefwoorden

Historische hulpwetenschappen (chronologie, diplomatiek, paleografie (thematisch), sigillografie, metrologie, financiële en monetaire stelsels), bronnenkritiek, administratief-bestuurlijke schriftpraktijken in zowel wereldlijke, kerkelijke als monastieke milieus, pragmatische geletterdheid, middeleeuwen, vroegmoderne tijd

Situering

Deze cursus biedt een verdiepend overzicht van de voornaamste historische hulpwetenschappen voor de studie van de middeleeuwse en vroegmoderne periode.

Via theoretische duiding en praktijkoefeningen maken de studenten zich deze methodes eigen en leren ze deze bij wijze van echtheidskritiek toepassen op typologisch uiteenlopende uitgegeven en onuitgegeven bronnen (voornamelijk archivalia) uit het Ancien Régime.

Inhoud

De lessenreeks bestaat uit thematische hoor- en werkcolleges die zijn opgebouwd rond verscheidene modules met inhoudelijke kruisbestuivingen: chronologie (tijdrekenkunde), documentaire verschriftelijking en pragmatische geletterdheid, paleografie en diplomatiek (oorkondeleer), archiefvorming en -beheer, sigillografie (zegelkunde), financiële en monetaire stelsels en metrologie.

Begincompetenties

Kennis van het Latijn kan nuttig zijn maar is niet verplicht - er wordt tevens gewerkt met bronteksten in de volkstaal.

Eindcompetenties

- 1 Inzicht hebben in de methodologie van de geschiedenis.
- 2 Parate kennis hebben van het historische begrippenkader (ook in een andere taal dan het Nederlands) en de belangrijkste historische feiten en verklaringen.
 - > Toegepast op de specifieke vakinhoud: Parate kennis hebben van de

terminologie betreffende de inhoudelijke structuur, de materiële kenmerken, de institutionele productiecontext en de ideologische achtergrond en van administratief-bestuurlijke (documentaire) bronnen uit het Ancien Régime.

- 3 Inzicht hebben in de epistemologie van de geschiedschrijving en de wetenschappelijke praktijk.
> Toegepast op de specifieke vakinhoud: Inzicht hebben in de geschiedenis van de historische hulpwetenschappen als wetenschappelijke disciplines, en de relevantie van hun onderlinge interdisciplinariteit.
- 4 Een referentiekader bezitten van de diverse historische periodes: middeleeuwen, vroegmoderne tijd.
- 5 Kennis hebben van de diversiteit aan bronnen en wetenschappelijke literatuur (ook in een andere taal dan het Nederlands) voor een historisch onderzoek en de specifieke expertise vereist om bronnen (ook in een andere taal dan het Nederlands) te lezen en te interpreteren.
- 6 Probleemgericht historisch onderzoek initiëren.
> Toegepast op de specifieke vakinhoud: Kennis van de tekstuele, materiële en contextuele vormkenmerken van documentaire bronnen kunnen vertalen naar concrete vraagstellingen met betrekking tot de lesinhouden rond documentaire schriftpraktijken.
- 7 Kwantitatieve en kwalitatieve methoden en echtheidskritiek kunnen toepassen op uitgegeven en onuitgegeven (documentair) bronnenmateriaal uit het Ancien Régime.
- 8 Inzicht hebben in de werking van de archieven en erfgoedinstellingen.
- 9 Projectmatig kunnen samenwerken met vakgenoten, bijvoorbeeld voor de oefeningen en mondelinge presentaties op basis van literatuur en archivalisch bronnenmateriaal.

Creditcontractvoorwaarde

Toelating tot dit opleidingsonderdeel via creditcontract is mogelijk na gunstige beoordeling van de competenties

Examencontractvoorwaarde

Dit opleidingsonderdeel kan niet via examencontract gevolgd worden

Didactische werkvormen

Werkcollege, Excursie, Hoorcollege, Peer teaching

Toelichtingen bij de didactische werkvormen

- hoorcollege: collectieve leersituatie met kennisoverdracht voor de lesonderdelen chronologie, diplomatiek en sigillografie, metrologie en financiële en monetaire stelsels
- werkcollege: collectieve interactieve leersituatie waarbij oefeningen chronologie en diplomatiek worden opgelost door studenten onder begeleiding van de lesgever
- microteaching: studenten presenteren de inhoud van een of meerdere wetenschappelijke artikels of online databases die ze individueel of in groep hebben voorbereid aan hun medestudenten; de lesgever (en medestudenten) geven commentaar/suggesties mbt de presentaties
- excursie: collectieve leersituatie waarbij studenten een bezoek brengen aan een archief; rondleiding en toelichting bij geselecteerde archiefstukken
- gastcollege (I@Home) (occasioneel)
- lesopnames: er worden voor dit vak geen lesopnames voorzien

Studiemateriaal

Type: Syllabus

Naam: Chronologie, Diplomatiek en Sigillografie

Richtprijs: Gratis of betaald door opleiding

Optioneel: ja

Taal : Nederlands

Aantal pagina's : 150

Beschikbaar op Ufora : Ja

Beschikbaar in de bibliotheek : Nee

Beschikbaar via studentenvereniging : Nee

Bijkomende info: Niet alle theoretische hoofdstukken dienen gekend voor het examen.

Type: Slides

Naam: Voorzien voor alle submodules
Richtprijs: Gratis of betaald door opleiding
Optioneel: nee
Taal : Nederlands
Beschikbaar op Ufora : Ja
Beschikbaar in de bibliotheek : Nee
Beschikbaar via studentenvereniging : Nee
Bijkomende info: De slides dienen als leidraad en visuele ondersteuning bij de lessen en de syllabus.

Type: Reader

Naam: Thematische selectie van artikels voor alle submodules
Richtprijs: Gratis of betaald door opleiding
Optioneel: nee
Taal : Engels
Beschikbaar op Ufora : Ja
Beschikbaar in de bibliotheek : Ja
Beschikbaar via studentenvereniging : Nee
Bijkomende info: De samenstelling van de reader kan jaarlijks variëren.

Referenties

- O. Guyotjeannin, J. Pycke, B.-M. Tock, *Diplomatique médiévale* (Turnhout, 1993).
- M. M. Cárceles Ortí, *Vocabulaire international de la Diplomatie* (Valencia, 1997).

Vakinhoudelijke studiebegeleiding

Via Ufora, e-mail en mondeling op afspraak

Evaluatiemomenten

periodegebonden en niet-periodegebonden evaluatie

Evaluatievormen bij periodegebonden evaluatie in de eerste examenperiode

Mondelinge evaluatie, Schriftelijke evaluatie

Evaluatievormen bij periodegebonden evaluatie in de tweede examenperiode

Mondelinge evaluatie, Schriftelijke evaluatie

Evaluatievormen bij niet-periodegebonden evaluatie

Participatie

Tweede examenkans in geval van niet-periodegebonden evaluatie

Examen in de tweede examenperiode is mogelijk

Toelichtingen bij de evaluatievormen

Schriftelijk en mondeling examen (80%)

- schriftelijk examen: oefeningen m.b.t. de lesmodules 'chronologie', 'diplomatiek', 'financiële en monetaire stelsels' en 'metrologie'.
- mondeling examen (met schriftelijke voorbereiding): vragen m.b.t. de theoretische lesinhouden en de reader

Participatie en groepspresentatie (20%)

- medewerking tijdens de colleges, participatie in de discussies
- themagebonden mondelinge (duo)presentatie op basis van opgegeven literatuur en bronnen

Eindscoreberekening

Periodegebonden evaluatie (80%): Schriftelijk en mondeling examen

Niet-periodegebonden evaluatie (20%) Participatie en groepspresentatie

Studenten moeten deelnemen aan alle evaluatievormen.

Faciliteiten voor werkstudenten

Faciliteiten:

- 1 Mogelijkheid tot vrijstelling van aanwezigheid en het maken van een vervangtaak
- 2 Mogelijkheid tot examen op ander tijdstip binnen het academiejaar
- 3 Mogelijkheid tot feedback via email of na afspraak tijdens kantooruren

Extra informatie:

Voor meer informatie omtrent flexibel studeren: <http://www.flw.ugent.be/flexibelstuderen>